

Київський фаховий коледж
Приватного вищого навчального закладу
«Університет сучасних знань»

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. ректора
«29» 09 2024 р.
Ідентифікаційний
код 31833934

Інструкція
вступного інструктажу з питань охорони праці

Законодавство про охорону праці

На всіх підприємствах України створюються безпечні умови праці, які захищаються Законом України «Про охорону праці». При цьому створюються такі умови праці на робочому місці, безпеки технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, що використовуються працівниками, які відповідають вимогам нормативних актів.

Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю

Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю здійснюють спеціально уповноважені на те органи та інспекції.

Центральні органи державної виконавчої влади здійснюють контроль за дотриманням законодавства про працю на підприємствах та установах, що перебувають у їх функціональному підпорядкованні. Вищий нагляд за дотриманням і правильним застосуванням законів про працю здійснюється Прокуратурою України.

Державний нагляд за дотриманням законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці здійснюють:

- Державний комітет України по нагляду за охороною праці,
- органи державного пожежного нагляду;
- органи санітарно-епідеміологічної служби.

Місцеві держадміністрації в межах відповідних територій забезпечують реалізацію державної політики в галузі охорони праці.

Робочий час і час відпочинку

У відповідності з Кодексом законів про працю України нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 годин на тиждень.

Скорочена тривалість робочого часу 36 годин на тиждень встановлюється для працівників віком від 16 до 18 років, а також для працівників з шкідливими умовами праці - не більше 36 годин.

Напередодні святкових і неробочих днів тривалість роботи працівників, крім тих, які мають скорочену тривалість робочого часу, скорочується на одну годину.

Час початку і закінчення щоденної роботи передбачаються правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Працівникам надається перерва для відпочинку і харчування, вона не включається в робочий час і надається, як правило, через чотири години від початку роботи. Час початку і закінчення перерви встановлюється правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Залучення окремих працівників до роботи у вихідні дні допускається лише у виняткових випадках, передбачених трудовим законодавством. Робота у вихідний день може компенсуватися за згодою сторін, наданням іншого дня відпочинку або у грошовій формі.

Всім працівникам надаються щорічні відпустки із збереженням місця роботи і середнього заробітку.

Основні небезпечні виробничі фактори і причини нещасних випадків на виробництві

Основні небезпечні виробничі фактори можна поділити на:

- фізичні

- хімічні
- біологічні
- психофізіологічні.

У виробничих умовах апарату правління найбільш поширеними є фізичні фактори небезпеки. До них в першу чергу відносяться рухомі машини і механізми, ручні і механізовані інструменти, які можуть завдати травми при неправильному або необережному поводженні з ними.

Крім того, до загальних фізичних факторів відносяться висока загазованість повітря, підвищена або понижена вологість повітря, температура, яскравість освітлення, пульсація світлового потоку, а також різні види електромагнітного випромінювання, шуми і вібрації.

Хімічні фактори небезпеки включають в себе як складові - загальнотоксичні, подразнювальні, сенсibiliзуючі, канцерогенні і мутагенні фактори.

Вірогідними факторами небезпеки для виробничих умов без шкідливості можуть бути загальнотоксичні, що виникають від випаровування хімічних речовин, а також подразнювальні, при попаданні речовин на відкриті частини шкіри чи всередину організм}".

До біологічних факторів небезпеки відносяться різного виду мікроорганізми, які розвиваються при наявності сприятливих умов, а також деякі речовини і тварини (миші, криси).

Психофізіологічні фактори небезпеки можуть проявлятися при надмірних фізичних і нервово-психологічних перенавантаженнях.

Нешасні випадки на виробництві відбуваються найчастіше із-за технічних і організаційних недоліків виробничого процесу.

До організаційних відносяться відсутність або низький рівень навчання безпечним методам проведення робіт і контролю за суворим дотриманням технологічної дисципліни виробничого процесу, низька виконавська дисципліна працюючих, нерегулярне або неякісне проведення інструктажів на робочих місцях.

До технічних недоліків відносяться низький рівень забезпеченості працюючих засобами індивідуального захисту, погано сплановане робоче місце, низький рівень механізації робіт, несвоєчасне проведення профілактичних оглядів і ремонтів обладнання і інструментів.

Однією з найголовніших причин, яка дуже часто приводить до тяжких наслідків при нещасних випадках на виробництві є вживання алкоголю в робочий час при виконанні співробітниками службових обов'язків.

Профілактика травматизму

Попередження травматизму на виробництві є одним із головних завдань організації виробничого процесу. Травматизмові запобігають комплекс заходів організаційного і технічного характеру.

До організаційних заходів відносяться:

- суворе дотримання послідовності і повноти виконання операцій технологічного процесу;
- своєчасне і якісне навчання персоналу безпечним методам виконання робіт;
- своєчасний контроль справності машин і механізмів, що використовуються на виробництві;
- наявність відповідних Інструкцій на кожному робочому місці;
- проведення своєчасного інструктажу співробітників з техніки безпеки;
- суворе дотримання правил внутрішнього розпорядку і підтримання високого рівня виконавчої дисципліни у всіх ланках виробництва;
- утримання робочого місця в зразковому стані;

- організація спеціальних місць для відпочинку, прийняття їжі та паління для працюючих.

До заходів технічного забезпечення відносяться:

- забезпечення персоналу необхідними інструментами і технікою;
- своєчасне проведення ремонтних і регламентних робіт на техніці;
- огорожа рухомих деталей машин і механізмів;
- влаштування на території підприємства, цеху пішохідних доріжок для персоналу;
- достатнє освітлення виробничих і підсобних приміщень,
- забезпечення персоналу засобами індивідуального захисту, робочим одягом;
- облаштування приміщень підвищеної електробезпеки і електроустаткування захисним заземленням;
- облаштування небезпечних місць системами сигналізації, блокування, знаками безпеки.

Перед початком виконання робіт з метою виключення випадків травматизму працівник повинен:

- звернути увагу на підготовку робочого місця, впевнитися у відсутності відкритих частин рухомих деталей машин, відкритих електропроводів;
- перевірити справність обладнання, пристосувань, інструменту і не приступати до виконання робіт при наявності несправності;
- працювати лише в спецодязі,
- виконувати роботи в суворій відповідності до технологічної Інструкції і з дотриманням правил експлуатації працюючого устаткування;
- не допускати звуження проходів біля робочого місця і в місцях складування готової продукції;
- припинити роботу в разі виникнення несправності обладнання або інструменту.

По закінченні роботи необхідно вимкнути обладнання, електроінструменти, прибрати робоче місце.

Вимоги безпеки при вантажно-розвантажувальних роботах та транспортуванні вантажу

При проведенні завантаження (розвантаження) автомашини, водій зобов'язаний поставити її на ручні гальма, вийти з автомобіля і вести спостереження за виконанням робітниками вимог безпеки при вантажно-розвантажувальних роботах.

Перед завантаженням автомобіля повинні бути перевірені на цілість кузов, борти, замки, драбинка для підняття в кузов.

При ручному виконанні робіт груз необхідно надійно утримувати руками в рукавицях, не допускаючи його падіння.

Не дозволяється особам, що супроводжують вантаж знаходитись в кузові автомобіля, якщо перевозяться горючі рідини, кислоти, хімікати, отруйні речовини і негабаритні вантажі. Якщо при транспортуванні вантаж почне переміщуватись в кузові, автомобіль необхідно зупинити і закріпити вантаж. Закріплювати вантаж під час транспортування забороняється.

Загальні вимоги електробезпеки

Електричний струм при проходженні через організм людини викликає термічну, електролітичну і біологічну дію.

Термічна дія струму проявляється в обпечені окремих частин тіла і кровоносних судин до високих температур, що викликає серйозні функціональні порушення.

Біологічна дія проявляється в подразненні живих тканин організму і в порушенні внутрішніх біоелектричних процесів, які визначають поведінку живої тканини.

Електролітична дія полягає в розкладанні органічної рідини, а також і крові, що викликає значні порушення в її складі.

Із збільшенням струму, його шкідлива дія збільшується.

Так, струм в 10 - 15 мА називається струмом невідпускання, тобто при його протіканні через організм, людина не в змозі розтиснути руки. Струм в 100 мА викликає фібриляцію серця, тобто є смертельно небезпечним для людини. Змінний струм є більш небезпечний для людини ніж постійний, але із збільшенням частоти струму від 50 Гц до 450 - 500 КГц, його шкідлива дія поступово зменшується. Шкідливість дії струму залежить від шляху, по якому він проходить. Найбільш небезпечними є шляхи: голова-руки, голова-ноги, права рука-ноги, ліва рука-ноги, рука-рука.

Класифікація приміщень по степені небезпеки

Відносно небезпеки ураження людей електричним струмом, приміщення поділяються на:

1. *Приміщення без підвищеної небезпеки* - в яких відсутні умови, що створюють підвищену небезпеку.

2. *Приміщення з підвищеною небезпекою*, це такі, в яких присутня одна із умов, що створює підвищену небезпеку, а саме:

а) сирість;

б) електропровідна підлога;

в) висока температура приміщення (більше 35 град.С);

г) можливість одночасного торкання людини до корпусів електрообладнання і до заземлених частин металоконструкцій.

3. *Особливо небезпечні приміщення*, що характеризуються наявністю таких умов:

а) особливо високої вологості (відносна вологість близька до 100%);

б) хімічно активне середовище;

в) наявність одночасно двох або більшого числа умов, що створюють підвищену небезпеку.

Технічні засоби і методи захисту від ураження електричним струмом.

В електроустановках безпека персоналу підтримується за рахунок:

1. Використання необхідної електроізоляції провідників, що знаходяться під напругою.

2. Використання блокіровок, вимикачів, огорож.

3. Заземлення і занулення корпусів електрообладнання.

4. Використання низької напруги (42В і менше) в приміщеннях з підвищеною небезпекою і 12В в особливо небезпечних приміщеннях.

5. Використання засобів індивідуального захисту (перчаток, індикаторів, інструменту з ізолюючими ручками).

Захисне заземлення і занулення

Захисне заземлення є навмисне електричне з'єднання частіш електроустановок, які не знаходяться під напругою, з заземляючим пристроєм з метою забезпечення електробезпеки.

Занулення називається навмисне з'єднання частин електроустановок, які нормально не знаходяться під напругою, з глухозаземленою нейтраллю в мережах трьохфазного струму, з глухозаземленим виводом джерел однофазного струму, з глухозаземленою середньою точкою в мережах постійного струму. Для захисту людей від ураження електричним струмом повинен бути використаний в крайньому разі, один із наступних

заходів: заземлення, занулення, захисне відключення, розділяючий трансформатор, мала напруга, подвійна ізоляція, вирівнювання потенціалу.

Заземлення або занулення не вимагається при номінальних напругах до 42В змінного струму і до 110В постійного струму у всіх випадках, де дозволяється їх використання за винятком вибухонебезпечних установок.

Вимоги безпеки перед початком роботи

Вивчити Інструкцію по загальній електробезпеці, а також розділи ПТЕ і ПТБ, які стосуються виконуваної роботи.

Вивчити правила звільнення осіб, які попали під дію електричного струму і надання першої допомоги потерпілому.

Забороняється:

а) загарашувати проходи біля електроустановок, щитків, рубильників і т.ін.;
б) торкатися обірваних провідників і місць без ізоляції на провідниках;
в) наступати і переїжджати транспортними засобами кабелі, проводи для електропроводки,

т. п. ШІШНЯ дозволяється лише в місцях, де є знак «Місце для паління».

5. По закінченню роботи відповідальні по приміщеннях за пожежну безпеку повинні перевіряти, та виключені всі прилади і агрегати із електромереж, джерела освітлення, інші можливі джерела вогню.

г) відкривати, включати, торкатись руками електрообладнання, якщо обслуговування його не входить до прямих обов'язків;

д) виконувати розпорядження, якщо вони вступають в протиріччя з правилами ТБ і їх виконання може призвести до нещасного випадку.

Вимоги безпеки по закінченню роботи

Вимкнути електрообладнання, станки, вентиляцію.

Привести в порядок робоче місце.

Про всі помічені недоліки і несправності зробити запис в експлуатаційному журналі і повідомити про них вищестоящого керівника.

Вимкнути світло, закрити приміщення.

Автотранспортні майстерні

Автотранспортні майстерні призначені для зберігання, ремонту і обслуговування транспортних засобів. Джерелами небезпеки в них є самі рухомі транспортні засоби, наявні верстати, електроінструмент, пристосування.

Весь комплекс робіт по автотранспортних майстернях проводиться лише з дозволу особи, відповідальної за стан техніки безпеки на цій дільниці.

Окремі роботи, що виконуються у відповідних приміщеннях і на відповідному устаткуванні, повинні проводитись по Інструкціях, що є в цих приміщеннях, а також призначених для окремого верстата чи обладнання.

Під'їзні шляхи

Під'їзні шляхи призначені для руху транспорту по території. Пішоходи, що рухаються по них повинні ходити по тротуарах, там, де вони є або по лівій стороні дороги назустріч транспортові.

Швидкість переміщення транспортних засобів по під'їзних дорогах не повинна перевищувати 5 км/год.

Приміщення електрощитової

Всі роботи по комутації електромереж виконуються лише особою, відповідальною за ці роботи і у відповідності з робочими Інструкціями по їх проведенню. Кімната електрощитової повинна бути замкненою і вхід до неї дозволяється лише особам, відповідальним за неї або в її супроводі.

Пожежна безпека

Аналіз причин пожеж показує, що основними причинами їх виникнення є несправність технологічного обладнання, використання його не за призначенням, необережне поводження з вогнем і недбале відношення працівників до своїх обов'язків.

Основними заходами протипожежної безпеки, які повинні виконуватись на виробництві є:

1. Утримання території і приміщень і свого робочого місця в чистоті.
2. Під'їзди і проїзди до будівель, а також до джерел пожежного водопостачання повинні бути вільними.
3. Пожежні пости повинні знаходитись неподалік від пожежонебезпечних об'єктів і бути повністю укомплектованими.
4. Паління дозволяється лише в місцях, де є знак «Місце для паління».
5. По закінченню роботи відповідальні по приміщеннях за пожежну безпеку повинні перевіряти, чи виключені всі прилади і агрегати із електромереж, джерела освітлення, інші можливі джерела вогню.
6. При виникненні пожежі необхідно негайно повідомити пожежну охорону **по тел. 101**, відключити електромережу, вентиляцію і повідомити співробітників про пожежу, приступити до гасіння пожежі наявними засобами.

Забороняється:

- працювати з несправним устаткуванням, приладами;
- користуватися побутовими електронагрівальними приладами (кип'ятильниками, ел.плитками, чайниками);
- використовувати засоби пожежогасіння для господарських потреб;
- палити в приміщеннях і місцях, не призначених для паління.

Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

Основним засобом, що запобігає виникненню аварій, аварійних ситуацій є користування устаткуванням, приладами і інструментами лише повністю справними і у відповідності до Інструкцій і Правил користування ними. Для безаварійної експлуатації механізмів і мереж повинні виконуватись регламентні роботи на них своєчасно і в повному обсязі. Для сигналізації і попередження виникнення аварійної ситуації використовуються ручні датчики, контролери, сигналізатори, вимикачі. Не допускається блокування цих попереджувальних засобів.

При виникненні аварійної ситуації потрібно негайно вимкнути обладнання, яке може призвести до ускладнення ситуації.

При попаданні людини під дію електричного струму, перш за все необхідно від'єднати її від електромережі, *потурбувавшись про власну електробезпеку*. Засіб індивідуального захисту особи, що здійснює від'єднання потерпілого при спробі

звільнення від дії струму, шляхом прямого контакту з потерпілим, має бути розрахований на використання при найбільшій допустимій напрузі електроустановки, під яку попав потерпілий.

Після звільнення потерпілого від дії електричного струму необхідно подати йому першу медичну допомогу і визвати швидку медичну допомогу по **тел. 103**.